

Poznań, dnia 05.04.2016r.

Michał Boruczkowski
Radny Miasta Poznania

URZĄD MIASTA POZNANIA		03
BICHO RADY MIASTA		
WYSYŁANO DNIA:	2016-04-05	WBIYSZĘŁO DNIA:
L. dz.:		Zal.:
znak spr.:		

Sz. P.
Jacek Jaškowiak
Prezydent Miasta Poznania
za pośrednictwem: Przewodniczącego
Rady Miasta Poznania

INTERPELACJA NR MBO/2016/IV/1

w sprawie utworzenia Centralnego Kąpieliska, w jednej z poznańskich odnóg rzeki Warty

Panie Prezydencie,

lud Poznania domaga się zmian.

Stan faktyczny:

1/ Dziesiątki lat temu rzeczne kąpieliska w dużych miastach były normą. Powoli baseny na rzekach wracają. Powstają m.in. w Nowym Jorku, Kopenhadze, Amsterdamie, Berlinie, a niedawno londyńscy architekci przedstawili projekt kąpieliska na Tamizie.

2/ Na podstawie rezolucji Rady Miejskiej z 02.05.1787r., na poznańskich gruntach miejskich w pobliżu Małych Garbar, powstała pierwsza łaźnia rzeczna. W XIX wieku urządzono łaźienki kąpielowe przy ul. Grobli, u wylotu dawnej ul. Kąpielowej, zaś dziś ul. Łaziennej, na które składał się m. in. basen rzeczny. Za ówczesnymi granicami Miasta, za - znajdującą się u wylotu ulic Strzeleckiej i Garbary - Bramą Dembińską, w latach 50. i 60. XIX wieku, na rzece znajdowały się dwa baseny: jeden duży dla niepływających, w tym z osobną częścią dla dzieci, oraz jeden mały dla pływających z wysoką trampoliną do skoków. Ponadto, już przed 1840r. nad Wartą funkcjonowały dwie pływalnie wojskowe przeznaczone dla żołnierzy miejscowego garnizonu, z których mogły korzystać także osoby cywilne. Jedna z pływalni, położona na lewym brzegu Warty, za Bramą Dembińską, składała się z dwóch otwartych basenów pływakich ogrodzonych pomostami z beczek-pływaków i pontonów zakotwiczonych linami do brzegu. Druga pływalnia, nazywana ze względu na wielkość „centralną”, znajdowała się na Cybinie, za Wielką Służą; oprócz tego, że basen był ogrodzony pomostami z pławów i pontonów, to jeszcze dno pokrywał piasek.

Przed 1796r. Miasto Poznań przystąpiło do urządzania tzw. wolnych kąpielisk nad Wartą. Powstawały one na mieliznach odgradzanych od rzeki drewnianymi palami połączonymi linami. W 1817r. mieszkańcy Miasta mieli do dyspozycji cztery kąpieliska: „przy łąkach Karmelickich pod Ratayami, przy łąkach Karmelickich przy Grobli, przy łąkach Dominikańskich, przy łąkach do Kapituły należących przy granicy Chwaliszewa” (za Obwieszczeniem w „Gazecie Wielkiego Księstwa Poznańskiego”, nr 47 z dnia 11.06.1817r.). Od lat 40. XIX w. kąpielisko znajdowało się na prawym brzegu Warty na Ratajach i zwało się „Bocianką”. W 1897 r. magistrat utworzył jeszcze jedno kąpielisko, nad Cybiną.

Pod koniec XIX wieku, ze względu na to, że czynne dotąd kąpieliska nie mogły już pomieścić coraz liczniejszych uczestników rzecznych kąpeli, władze miejskie postanowiły wyjść naprzeciw oczekiwaniom Poznaniaków, i wznieść nad Wartą wielkie, wzorcowe łaźienki rzeczne. Od 1925r. wielkie łaźienki przeniesiono 800 m w górę rzeki. Na nich, najbliższa plaży i najpłytsza część basenu przeznaczona była dla dzieci i niepływających, dalsza, położona pomiędzy pływającymi barierkami i pomostem, służyła do nauki pływania, a pozostała część, wprawdzie najmniejsza, ale za to najgłębsza, leżąca pomiędzy pływającym pomostem i tamą, udostępniania była pływakom. Mieszkańcy wypoczywali na piaszczystej plaży, której piasek co roku wymieniano. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwali wyszkoleni ratownicy w trzech łodziach i na dwóch

posterunkach pomostowych. W łazienkach czynna była wypożyczalnia kostiumów kąpielowych i ręczników oraz przechowalnia wartościowych przedmiotów. Od sezonu kąpielowego w 1928r. można było wypożyczać kosze plażowe, zaś rok później zostały zainstalowane natryski oraz zjeżdżalnia do basenu dla maluchów. Pierwotnie, zakazane były kąpiele na zupełnie otwartej rzece, lecz od 1936r. wprowadzono dodatkowe patrole ratowników w łodziach i zakaz zniesiono. W tym samym czasie, otworzono kąpielisko powyżej mostu św. Rocha.

W 1933r. Miasto dodatkowo założyło pływalnię po wschodniej stronie elektrowni miejskiej, na starym korycie Warty, w miejscu starego wylewiska (naprzeciwko Zawad), które odgradzono od rzeki tamą.

Kąpielisko miejskie nad Wartą, zwane Bocianka (Ilustracja Poznańska nr 31, r.1932)

Pływakowa infrastruktura rzeczna była atrakcją Poznania, którą turyści bawiący latem w Mieście, gremialnie zwiedzali. Wśród plażowiczów pojawiał się Prezydent Miasta Cyryl Ratajski, a w lipcu 1928r., przebywający z wizytą w Poznaniu, Prezydent RP Ignacy Mościcki.

Po II Wojnie Światowej nad Wartą było czynne jedno legalne kąpielisko w pobliżu ul. Piastowskiej. Od 1955 roku, rzeka zaczęła być coraz bardziej brudna, tak, że w końcu Poznaniacy przestali się w niej kąpać.

Aktualnie, kąpieliska na rzece Warcie są dostępne np. w Sieradzu, Uniejowie, Kępowiznie i w Krzeczowie k. Wielunia.

3/ Uchwalony uchwałą Rady Miasta Poznania nr LVII/892/VI/2013 z dnia 15.10.2013r. Miejski Program Rewitalizacji dla Miasta Poznania - trzecia edycja, w punkcie 6.1.1.4 tiret trzecie, wskazuje, że jednym z głównych celów działań rewitalizacyjnych jest: „przekształcenie (...) terenów nadrzecznych i starego koryta Warty – w dobrej jakości śródmiejską przestrzeń publiczną, przy wykorzystaniu istniejących możliwości, powiązań przestrzennych i walorów historycznych oraz wypromowanie tych terenów tak, aby stały się przedmiotem zainteresowania poznaniaków, inwestorów i turystów”.

W opracowanej dla Miasta, Strategii Rozwoju Rzeki Warty w Poznaniu 2012 – 2030, w punkcie 4.6, jako preferowana alternatywa postępowania wobec Warty, jest wskazana maksymalna integracja Miasta z rzeką. W punkcie 4.4 jest wskazane: „Miasto będzie nie tylko ponownie zwracać się ku rzece (...), ale dążyć również do prawdziwej przestrzennej i funkcjonalnej integracji z rzeką. Elementy miasta (na przykład obszary mieszkalne) zostaną wprowadzone do strefy rzecznej, a elementy rzeki (na przykład stare odgałęzienia rzeczne) zostaną wprowadzone do obszarów miejskich. To stworzy silny związek między miastem i rzeką. (...) Naturalna

morfologia Warty jest wykorzystywana jako inspiracja i wskazówka co do ponownego wprowadzenia prawdziwego krajobrazu rzeczno-terenowego w Poznaniu oraz poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez stworzenie większej ilości „miejsca dla rzeki”.

Uchwalony uchwałą Rady Miasta Poznania nr LX/930/VI/2013 z dnia 10.12.2013r. Zintegrowany Program Odnowy i Rozwoju Śródmieścia Poznania na lata 2014 – 2030, jako jedno z zadań w ramach Działania 3 „Stymulowanie aktywności kulturalnej w Śródmieściu” przewiduje zadanie „3.1.3. Uatrakcyjnienie miejsc wymagających ożywienia lub zmiany zagospodarowania poprzez organizowanie wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych z uwzględnieniem prawa mieszkańców do spokoju”, które m. in. miałyby być realizowane nad Wartą.

4/ Aktualnie, jest prowadzona polityka tzw. powrotu Miasta nad Wartę. Ma ona polegać na wdrożeniu przestrzeni rzeki Warty i jej otoczenia do życia społecznego mieszkańców Poznania. Istotnym wzbogaceniem życia w centrum Miasta, byłoby stworzenie, na wzór dawnych poznańskich, kąpieliska w jednej z odnóg rzeki Warty. Takie kąpielisko byłoby zarówno atrakcją turystyczną, jak i miejscem wypoczynku i wytchnienia dla mieszkańców Poznania. Zarazem, w zimie, gdy kąpielisko będzie, przynajmniej oficjalnie nieczynne, nadbrzeże będzie miejscem, gdzie można przyjść na spacer czy posiedzieć na ławce. Mając na względzie skoncentrowanie ludności i życia miejskiego, typowany obszar dla lokalizacji kąpieliska powinien znajdować się w granicach między ul. Wyszyńskiego (mostem B. Chrobrego) a mostem Królowej Jadwigi. Takie kąpielisko, ze względu na to, że znajdowałoby się w centrum Miasta, mogłoby się nazywać Centralnym Kąpieliskiem.

Obecnie, kluczowym problem jest zanieczyszczenie wody. Aby je zneutralizować, potrzeba odpowiednich środków i infrastruktury. Jednakże, im mniejszy akwen wodny i im mniejsza objętość wody do oczyszczenia, tym koszty są niższe. Choć marzeniem byłoby oczyszczenie całej objętości rzeki Warty płynącej przez Poznań, to jednak mierząc zamiary na siły, w szczególności finansowe, aby zbudować kąpielisko, należy wybrać takie miejsce, które pozwoli ograniczyć ilość wody koniecznej do oczyszczenia.

Na terenie Poznania, Warta napotykając na wyspę Ostrowa Tumskiego, rozwidła się na dwie odnogi (ramiona) – lewą, główną, oraz prawą, mniejszą, zwaną Kanałem Ulgi, lub kolokwialnie Cybiną, ze względu na to, że do tego kanału, ze wschodu wpływa rzeka Cybina. I to właśnie, niewielka, prawa odnoga Warty, mogłaby służyć za miejsce, w którym powstałoby rzeczne kąpielisko. Co więcej, aktualnie wysychająca Warta, może okazać się tym większą szansą. Choć samemu ociepleniu klimatu należy przeciwdziałać, to jednak, w jego bieżących skutkach, należy szukać szans na rozwój. Zaś nad mniejszą ilością wody, łatwiej jest niejako „zapanować”.

Kąpielisko zaczynałoby się za południowym początkiem prawej odnogi Warty a kończyłoby się przed ujściem Cybiny do prawej odnogi. Taka lokalizacja geograficzna, pozwoliłaby przybyć nad kąpielisko piechotą ludności zamieszkałej na zachodzie w Śródmieściu, na Ostrowie Tumskim, jak i na wschodzie mieszkającej w zachodniej części Nowego Miasta, tj. na Śródce, Piotrowie, Os. Piastowskim oraz w okolicach Polanki. Ponadto, zakończenie kąpieliska przed ujściem Cybiny, pozwoli na ograniczenie koniecznych do filtracji zanieczyszczeń, o te które wpływają z Cybiny do Warty, i razem z głównym nurtem rzeki płyną na północ.

Kąpielisko powinno być określone następującą infrastrukturą.

Na południowym końcu, u wlotu Kanału Ulgi, powinna znaleźć się siatka, która będzie zatrzymywała zanieczyszczenia mechaniczne, w szczególności pływające śmieci.

Zaraz za tą siatką w kierunku północnym, powinna znaleźć się infrastruktura oczyszczająca przepływającą przez siatkę wodę z zanieczyszczeń płynnych, ścieków i bakterii.

U północnego końca kąpieliska powinna znaleźć się podwójna bariera tamująca wsteczny ruch wodny, mogący powstać choćby na skutek wpływu Cybiny do kanału. Każda z części tej bariery powinna składać się z dwóch skrzydeł, które na skutek ruchu prądu wody otwierałyby się od swej osi tylko w kierunku północnym, przepuszczając wodę zgodnie z biegiem rzeki, zaś nie otwierając się na południe. Zastosowanie podwójnej bariery, pozwoli zmniejszyć do minimum, ryzyko sytuacji, w której woda z fragmentu kanału położonego na północ od kąpieliska, wpływałaby do kąpieliska (nawet, gdyby ze względu na ruchy wody, doszło

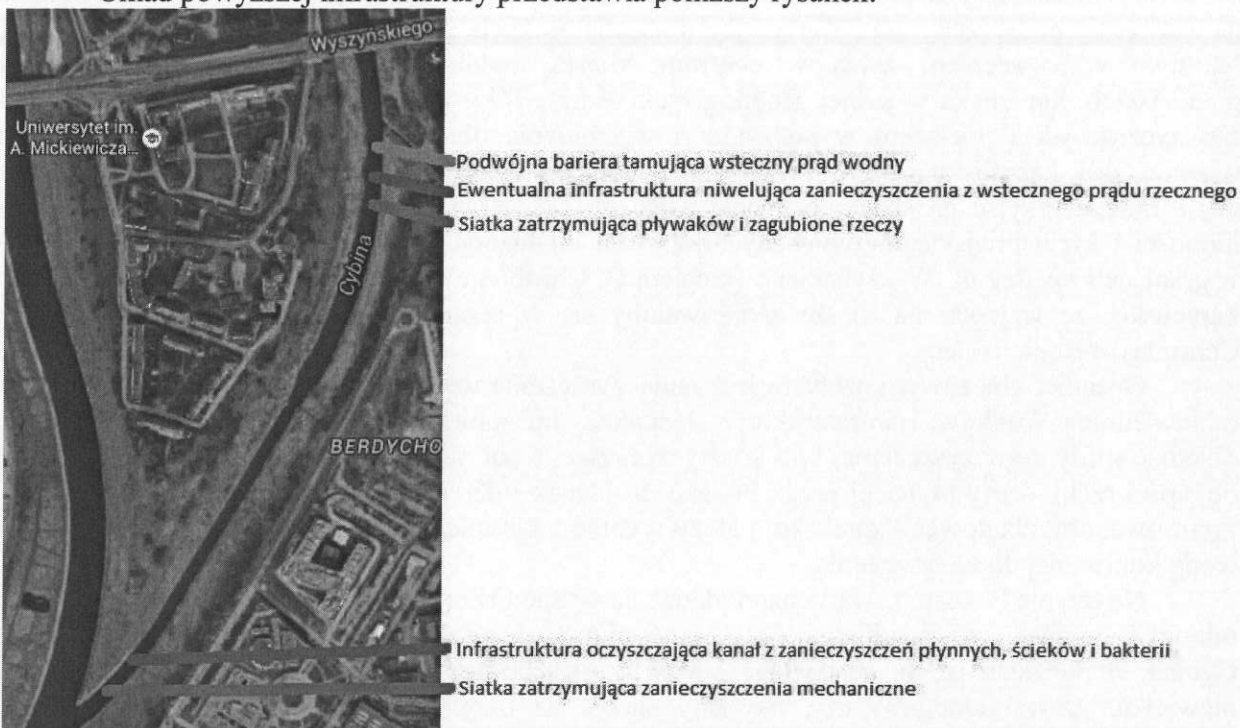

do cofnięcia się wody przez pierwszą barierę, druga bariera powinna pozostać nieruchoma).

Jednakże, gdyby podwójna zapora nie dała pełnego skutku, to zaraz na południe od niej, mogłaby być ewentualnie zainstalowana infrastruktura oczyszczająca, niwelująca zanieczyszczenia, które pojawiłyby się na skutek wstecznego prądu rzeczno-

Jeszcze bardziej na południe od takiej infrastruktury, powinna znajdować się siatka zatrzymująca pływaków, bądź zagubione przez osoby kąpiące się rzeczy (np. piłki wodne). Dzięki temu, osoby kąpiące się nie byłyby narażone na ryzyko, dostania się między bariery tamujące, lub w dalszy prąd rzeczny nieoczyszczony, czy w ogóle w pełny prąd rzeczny już po przedostaniu się (np. na skutek zniesienia) aż za koniec prawej odnogi Warty.

Układ powyższej infrastruktury przedstawia poniższy rysunek:

Możliwe, że celem utworzenia powyższej infrastruktury, konieczne byłoby tymczasowe, obustronne zamknięcie fragmentu kanału, który miałby się stać kąpieliskiem, po to, by móc pracować na w miarę suchym dnie.

Dno kanału na obszarze kąpieliska powinno zostać oczyszczone i wysypane piaskiem. Ponadto, warto by rozsypać piasek nad brzegiem kąpieliska, celem stworzenia terenu bardziej podobnego do plaży.

W okresie letnim, kąpielisko powinno być strzeżone przez ratowników.

Choć aktualnie Warta wysycha, to jednak przy tworzeniu kąpieliska, trzeba by przewidzieć procedury (a może nawet postawienie odpowiedniej infrastruktury), które by przeciwdziałały w sytuacji ewentualnego zagrożenia powodziowego.

Obecnie, wielu ludzi nie może sobie wyobrazić, że woda w poznańskiej Warcie może być kiedykolwiek zdatna do pływania. Proces psychicznej adaptacji społecznej może wymagać pewnego czasu, żeby uświadomić mieszkańcom, że oczyszczenie wody w wybranym fragmencie jest możliwe. Istotną rolę w tym zakresie mogłyby odegrać działania informujące przeprowadzane przez Urząd Miasta.

Drugie kąpielisko, w trochę dalszej przyszłości, mogłoby powstać, po przekopaniu fragmentu dawnego kanału rzeki Warty, biegnącego od Warty, między zabudowaniami Starej Gazowni a budynkami po południowej stronie ul. Czartoria, aż do Pawilonu Nowa Gazownia. Jednakże, ze względu na koszty przekopu, wydaje się, że mogłoby się to odbyć dopiero w kolejnej dekadzie XXI wieku.

W związku z powyższym, proszę o odpowiedź na poniższe pytania:

1. Jaki byłby poszczególny szacunkowy koszt utworzenia poszczególnych elementów Centralnego Kąpieliska:

- a) oczyszczenie dna w/w obszaru kąpieliska;
- b) wysypanie piasku na dnie kąpieliska i na nabrzeżu;
- c) zbudowanie barier tamujących wsteczny prąd wodny;
- d) ograniczenie siatkami kąpieliska;
- e) wybudowanie infrastruktury oczyszczania wody kąpieliska;
- f) zapewnienie bezpieczeństwa przez ratowników?

2. Czy istniałaby możliwość, by Prezydent nawiązał kontakt z przedstawicielami innych miast (np. Berlina), celem rozpoznania systemu tworzenia kąpielisk rzecznych?

3. Jakie bieżące kroki formalne, Prezydent mógłby podjąć, celem realizacji Centralnego Kąpieliska?

4. Przez jaką miejską jednostkę organizacyjną kąpielisko byłoby tworzone?

5. Jakie oznaczenie w budżecie miałyby inwestycja wykonania kąpieliska rzecznego?

Proszę o odpowiedzi precyzyjne i konkretne. Proszę, by odpowiedzi były uszeregowane w punktach odnoszących się do zadanych pytań.

Michał Borucki

